

Očem skrito, pa vendar nevarno našemu telesu

Znano onesnaženje vseh vrst je vsekakor nevarno za ljudi. Če nam je neznan bodisi izvor onesnaženja bodisi vrsta onesnaženosti, je nevarnost še večja. Kraške jame in brezna so vsekakor del našega močno onesnaženega okolja. Zaradi svoje narave so bila v preteklosti in še vedno mesta, kamor ljudje mečemo vse, česar se želimo znebiti, mogoče tudi skriti. Onesnažene jame polnijo raznovrstni odpadki, med katerimi najdemo tudi zelo nevarne snovi (akumulatorje, strupe, barve in lake, zdravila ...). Na Kočevskem pogosto tudi razpadajoča živalska trupla.

Poleti leta 2017 so člani Jamarskega društva Novo mesto Brezno nad zajetjem z razlogom tako poimenovali. 28 metrov globoko brezno je blizu vasi Livold. Leži ob gozdni cesti pod 2 metra visoko skalno steno v strmih vzhodnem pobočju Parge. Dno brezna je na višini 492 m, višina starega zajetja nad Livoldskim studenčkom pa se nahaja na višini 464 m. Tveganje za onesnaženost vode stalnega izvira, poznane kot Livoldski studenček, vseka-

kor obstaja. Zaradi svoje lege je brezno zelo primerno za odlaganje odpadkov. Da ga v ta namen uporabljajo ljudje še danes, kažejo pokošena trava in nizko rastlinje med cesto in vhodom v brezno; drugje je podrast visoka. Tudi močan smrad, ki so mu bili priča jamarji, kaže, da je brezno aktivno smetišče. Jama je močno onesnažena. Neznosen smrad je bil razlog, da jamarji niso mogli doseči dna jame. V jami so prepoznali veliko polivinilastih vreč z znano vsebino ter odpadke vseh vrst. Ocenjujejo, da je v jami več m³ odpadkov, možno tudi več 10 m³.

Širše območje Kočevske je prepoznano po največji gostoti kraških jam in brezen v Sloveniji. Med izvajanjem t. i. zaokroženega popisa jam, ki je bil v letu 2015 izveden v sklopu izvajanja naravovarstvenega projekta LIFE Kočevsko, je bilo na obravnavanem območju registriranih 1829 jam. S popisom količine, vrstne sestave, okoljsko nevarnih odpadkov ter starosti trdnih odpadkov so se s terenskimi popisi omejili na vzorec 90 jam, ki ležijo bližje cestam, naseljem

Foto: Sandi Vidrih

in bivanjskim objektom. Popis so opravili jamarji Jamarskega kluba Novo mesto v sodelovanju z Inštitutom za raziskovanje krasa ZRC SAZU. Med identificiranimi in popisanimi jamami je bilo 12 uničenih (običajno z zasutjem, od tega štiri jame povsem zasute z odpadki), 59 onesnaženih (od tega štiri zasute z odpadki) ter 23 neonesneženih jam. V popisanih jamah leži okoli 1.310 do 2.106

m³ odpadkov. Med onesnaženimi jamami prevladujejo tiste z manj kot 1 m³ odpadkov (36 %), glavnina odpadkov (73 %) pa leži v najbolj onesnaženih jamah (nad 50 m³ odpadkov). Več 50 m³ odpadkov je v petih jamah, v najbolj onesnaženi (Jama pri križu ob cesti na Rigelj) je kar 500 do 1.000 m³.

Na podlagi popisa so predstavniki Inštituta za raziskovanje

krasa ZRC SAZU pripravili prioriteten seznam jam za čiščenje, v katerega so zajeli (predvsem) tiste jame, ki negativno vplivajo na stanje jamskih habitatov. V letih 2016 in 2017 je Občina Kočevje s sredstvi projekta LIFE Kočevsko financirala čiščenje sedmih onesnaženih jam (Mullerloch, Smetljivo jamo, Oneško jamo, Schaffeichloch, Vodno jamo 1 in 3 pri Klinji vasi ter Malo Stankovo jamo). Skupaj je bilo iz jam odstranjenih več kot 165 m³ odpadkov. Čiščenje so izvedli jamarji Jamarskega kluba Novo mesto ter Društva za raziskovanje jam Ljubljana. Kljub vsem naporom številne jame na Kočevskem ostajajo onesnažene.

Te čakajo, da jih očistimo. Prakso odlaganja odpadkov v kraške jame in brezna je treba nemudoma prekiniti, saj je tovrstno dejanje nelegalno ter kaznivo. Treba se je soočiti s problematiko ter načrtno in aktivno nadaljevati s čiščenjem kraških jam in brezen, ki so zaradi svoje pomembnosti prepoznane kot naravne vrednote državnega pomena.

Tina Kotnik

SPOMLADANSKI ODVOZ NEVARNIH ODPADKOV IZ GOSPODINJSTEV

Komunalna Kočevje

Nevarni odpadki so odpadki, ki zaradi možnih škodljivih vplivov na zdravje ljudi ali na okolje zahtevajo še posebej pazljivo ravnanje in poostren nadzor. Imajo eno ali več lastnosti nevarnih snovi. Pri njihovem prepoznavanju so nam lahko v pomoč simboli, ki jih najdemo na nevarnih snoveh in njihovi embalaži:

Različnih nevarnih odpadkov med seboj ne mešamo, saj lahko pride do nepredvidene reakcije med različnimi snovmi. Hranimo jih v originalni embalaži, na suhem, varnem in otrokom nedostopnem mestu. Le tako se lahko prepreči iztekanje nevarnih snovi in s tem onesnaženje okolje ali zaužitje ter posledično zastrupitev. Nikoli jih ne odstranjujemo ali uničujemo sami, temveč jih odpeljemo v Zbirni center Mozelj oziroma oddamo v organizirani akciji zbiranja nevarnih odpadkov ustrezno usposobljenim osebam.

Že tradicionalno bo zbiralna akcija nevarnih odpadkov potekala marca, zato vas vabimo, da prebrskate zaprašene omare, kleti in podstrešja ter svoje nevarne odpadke (npr. baterije, akumulatorje, ostanke barv, lakov, čistil, razredčil, škropiv, pesticidov, kozmetike, mineralnih olj, odpadnih jedilnih in motornih olj, maziv, neonske žarnice in druge nevarne odpadke) predate pooblaščenemu podjetju na vam najbližji lokaciji po naslednjem razporedu:

KRAJ	ČETRTEK, 29.3.	PETEK, 30.3.	SOBOTA, 31.3.	LOKACIJA
BANJA LOKA		9:15–10:15		pri ekološkem otoku
BREG			9:00–9:15	pri ekološkem otoku (trafo)
BREZOVICA	11:30–11:45			pri tabli Brezovica, v križišču
CVIŠLERJ (SPODNJI)	8:00–8:15			na avtobusnem postajališču
CVIŠLERJI (ZGORNJI)	8:30–8:45			pri ekološkem otoku
ČRNI POTOK		13:00–13:15		pri kapelici
DOLGA VAS		13:30–13:45		pri gasilskem domu
FARA		8:00–9:00		pri ekološkem otoku
GORENJE			13:45–14:00	pri ekološkem otoku pri kapelici
KLINJA VAS			13:15–13:30	pri gasilskem domu
KNEŽJA LIPA	12:45–13:00			pri ekološkem otoku
KOČEVJE	14:15–16:00			pri Športni dvorani
KOČEVJE		14:00–15:30		na parkirišču pri TUŠ-u
KOČEVJE			10:00–12:00	na parkirišču v Kidričevi ulici
KOČEVSKA REKA		11:30–12:15		pri Kulturnem domu
KOPRIVNIK	9:30–10:00			pri ekološkem otoku
LIVOLD	13:45–14:00			pri trgovini
LOŽINE		15:45–16:00		na parkirišču pri Tušku
MAČKOVEC	9:00–9:15			v križišču na začetku vasi
MAHOVNIK			9:30–9:45	pri gasilskem domu
MLAKA PRI KOČEVJU			14:15–14:30	pri ekološkem otoku pri HŠ 2
MORAVA		10:30–10:45		pri ekološkem otoku
MOZELJ	13:15–13:30			pri ekološkem otoku
KOBLARJI			8:00–8:15	pri ekološkem otoku pri barju
NEMŠKA LOKA	11:00–11:15			pri ekološkem otoku
NOVI LAZI		11:00–11:15		pri ekološkem otoku
PREDGRAD	12:00–12:15			pri Kulturnem domu
SLOVENSKA VAS			8:30–8:45	pri ekološkem otoku
STARA CERKEV			14:45–15:30	na parkirišču ob pokopališču
ŠALKA VAS			12:15–12:30	pri gasilskem domu
ŠTALCERJI		12:30–12:45		pri trgovini
ŽELJNE			12:45–13:00	pri bivši trgovini